

Proizvodnja meda u saću (II dio)

Priprema pčelinjih zajednica za proizvodnju meda u saću

Pravilna priprema pčelinjih zajednica za proizvodnju meda u saću ili vrcanog meda je veoma važna. Razumljivo da pčelinja zajednica mora biti jakog biološko-uzgojnog statusa, a istodobno moramo spriječiti rojidbeni nagon.

Priprema zajednica kod proizvodnje rezanog mednog saća je u potpunosti istovjetna pripremi zajednica za proizvodnju vrcanog meda. Pri tome je u medište košnice nužno postaviti normalni LR ili AŽ okvir sa satnom osnovom ili jedan noseći okvir koji u sebi ima osam ili desetak malih plastičnih ili drvenih okvirića. Svakako se za proizvodnju može uporabiti i svjetlo medno saće u medištu. Okvir s mednim saćem (poklopljen s obje strane) izrežemo na pravilne komade saća (oprez da ne ostane komadić žice s okvira) i položimo u odgovarajuću ambalažu.

Foto: proizvodnja rezanog mednog saća

Naprotiv, priprema pčelinjih zajednica za proizvodnju mednog saća u boksesima je složeniji postupak i zahtjeva poznavanje određenih zakonitosti u biologiji pčela.

Postoje različiti načini proizvodnje mednog saća u boksesima. Svakako originalan način za proizvodnju boksesa je tzv. **Killionov način** pri kojem se u proljeće zajednica razvije na dva ili tri nastavka. Na početku glavne pčelinje paše reduciramo pčelinju zajednicu na jedan nastavak i dodamo polunastavak bez obzira da li ćemo proizvoditi saće u boksesima ili rezano medno saće. Ako se odlučimo na proizvodnju rezanog saća matična rešetka je obvezna dok kod proizvodnje boksesa nije potrebna. Pod pojmom „reduciramo pčelinju zajednicu“ podrazumijevamo da sve pčele stresemo zajedno s maticom u jedan nastavak na koji stavimo polunastavak s boksesima. Razumljivo da smo tom radnjom doveli zajednicu u rojevno

raspoloženje. Za nekoliko dana biti će izvučeni prvi rojevni matičnjaci. U tom trenutku uklonimo maticu iz pčelinje zajednice i uništimo sve rojevne matičnjake. U nedostatku matice pčele će početi izvlačiti prisilne matičnjake nastojeći nadoknaditi maticu. Četvrtog dana nakon uklanjanja matice uništavamo sve prisilne matičnjake. Nakon osmog dana (svi matičnjaci su uništeni) u zajednicu ćemo staviti zreli matičnjak iz uzgoja ili mladu oplodenu maticu. Pri pregledu okvira za matičnjake preporučljivo je stresti sve pčele s okvira ispred leta kako ne bi previdjeli koji matičnjak. Ako nam zaostane samo jedan prisilni matičnjak, a istovremeno smo stavili mladu maticu ili zreli matičnjak pčelinja zajednica će se rojiti. Pčelar je na taj način uspio riješiti najveći problem u proizvodnji boksesa - rojenje i jedino mu sada preostaje da na pravilan način postavlja nove polunastavke s boksesima na pčelinju zajednicu. Nažalost pri tome pčelari često znaju pogriješiti.

Poglavito se to misli na prerano postavljanje polunastavka ili pak previše polunastavaka odjednom. U pravilu se na početku paše postavlja samo jedan polunastavak s boksesima (br.1). Tek kada 1/2 ili 2/3 polunastavka (br.1) bude popunjena stavljamo drugi polunastavak (br. 2) na vrh tog polunastavka (br. 1). Kada prvi polunastavak (br. 1) bude gotovo pun meda na njegovo mjesto stavljamo polunastavak (br. 2) koji je do tada bio iznad njega. Taj polunastavak (br. 2) je djelomice ispunjen i upravo je bila nužna rotacija polunastavaka kako bi se u potpunosti ispunio. Ako se unos nektara nastavlja i ukaže potreba za trećim (br. 3) polunastavkom on se postavlja na vrh, ali tek kada je polunastavak br. 1 gotovo pun meda, a polunastavak br. 2 ispunjen bar polovicom meda. Polunastavak u potpunosti ispunjen medom se podiže na vrh košnice kako bi se bijela boja voštanih poklopaca mednog saća u boksesima zaštitila od prljavo smeđih mrlja uzrokovanih hodanjem pčela po saću. Važno je naglasiti da se pčele kod uzimanja polunastavka s mednim saćem ne smiju grubo ometati već je poželjno koristiti bježalice ili ispuhivač.

Ponekad se može dogoditi nagli prekid paše (vjetar, kiša, hladno vrijeme) te pčelar ne zna što činiti s djelomice ispunjenim boksesima. U tom slučaju je najbolje sve djelomice ispunjeno saće pretopiti nego ga čuvati za slijedeću sezonu.

Foto: O. Pohl : proizvodnja mednog saća u okruglim boksima

Čuvanje mednog saća

Kod proizvodnje meda u saću veliku pozornost moramo obratiti na uskladištenje. Posebice se ovdje misli na zaštitu od voskovog moljca. U proizvodnji meda u saću je zabranjena uporaba sumpornih traka, paradiklorbenzola ili protocere jer je to saće namijenjeno neposrednoj ljudskoj potrošnji. Iako se primjerice u SAD-u koristila fumigacija mednog saća s ugljičnim dioksidom, danas se često koristi znatno jednostavniji postupak tzv. kratkotrajnog pothlađivanja u ledenicama. Sve što moramo učiniti je čvrsto upakirati medno saće u plastične vrećice i ostaviti ga u ledenici na temp. od – 18 C preko noći. To će ubiti sve stadije voskovog moljca. Medno saće možemo ostaviti i duži period u ledenici jer se kvaliteta neće promijeniti, niti će kristalizirati, a čak će ponekad voštani poklopci i posvijetliti. Kada medno saće izvadimo iz ledenice moramo ga ostaviti nekoliko sati da se otopi na sobnoj temperaturi. Pri tome će se vlaga (kapljice) skupljati na plastičnoj vrećici , a ne na mednom saću.

**Područni odjel HZPSS-a Zagrebačke županije
Zlatko Tomljanović, dr. vet. med.,
stručni savjetnik za pčelarstvo**